

Terénní praxe z fyzické geografie v roce 2021

Cíl praxe: v terénu a v učebně prověřit schopnost studentů správně integrovat poznatky o jednotlivých složkách přírodního prostředí s podklady sesbíranými během práce v terénu.

Místo provedení praxe: pobřeží trojice Novomlýnských nádrží

Způsob provedení: mapovací práce v terénu, práce s údaji dostupnými na internetu, integrace dat do společného výsledku

Organizace terénní praxe: práce ve dvojicích na dvou vzájemně nesouvisejících segmentech pobřeží Novomlýnských nádrží

Společný výstup z terénní praxe: Mnohooborová aktuální dokumentace o stavu pobřežního pásu Novomlýnských nádrží (mapa s doprovodným textem výzkumné zprávy)

Postup práce

Pobřeží trojice Novomlýnských nádrží je rozděleno do 34 úseků rozdílné délky, ale přibližně shodné náročnosti na zpracování. „Jednoduché“ úseky (označeno v ortofotu písmenem J) jsou nejčastěji reprezentovány ohrázenými úseky pobřeží. „Složitější“ úseky (označeno v ortofotu písmenem S) jsou zpravidla představovány „přirozenými“ břehy nádrží, kde však mohou být provedeny technické úpravy rozmanitého charakteru. Tyto úseky jsou označeny čísly 1-34. Účastníků terénní praxe z fyzické geografie je 35 zapsaných studentů. Studenti si zvolí mezi sebou jednoho studenta, který bude mít na starosti tvorbu geodatabáze GIS a mapových výstupů z dat pořízených ostatními studenty v terénu a prací na internetu. Zbýlých 34 studentů se podle vlastního uvážení rozdělí do 17 dvojic, které budou pracovat vzájemně nezávisle na ostatních. Každá dvojice si vybere z nabídky 34 úseků pobřeží jeden úsek „jednoduchý“ a jeden úsek „složitější“ a tyto budou stejným způsobem zpracovávat. Tyto úseky nesmí spolu sousedit.

Zaznamenávané údaje v terénu:

- a) kvalita vody do 1 m od břehu vizuálním posouzením (průhledná až na dno, lehce zakalená, kalná, se vznášejícími se viditelnými částicemi, s částicemi plovoucími na hladině, s odpadky ve vodě - nebo na hladině)
- b) geometrický charakter břehové linie (ostrá linie rozhraní vody a souše – pozn. zpravidla na písku, betonu, podemletém břehu, detailně křivolaké rozhraní – pozn. díky výrazně zrnitému materiálu břehu, přítomných trsů vodní vegetace apod., hrubě křivolaké rozhraní – pozn. zpravidla v místech hrubého kamenného záhozu – nezpevněného či zpevněného cementem nebo asfaltovou polevou), výrazně členité s lokální poloostrovy a zálivy – od 50 cm délky)
- c) stavební materiál břehu (volný kamenný zához, zpevněný kamenný zához – cementem asfaltem, ..., litý beton, kamenná dlažba, panel, hlína, písek, hustý vegetační porost – bylinný, keřový, stromový, dřevo, železo či jiný kov=molo)
- d) reliéf břehu (rovina, mírný svah, strmý svah, stěna, stupňovina)

e) vegetace na břehu mimo dosah vodní hladiny cca do 5 m od vody (žádná, nesouvislá bylinná, keřová, stromová, souvislá bylinná, keřová, stromová, uhynulé rostlinné zbytky)

f) výška břehu od vody po horní hranu (cca do 5 m od linie břehu/vody) (do 0,5 m, 0,5-1 m, 1-2 m, 2-5 m, nad 5 m – vše kvalifikovaným odhadem)

g) reliéf zázemí břehu od jeho horní hrany nad vodou (cca 5 – 20 m od vody) (rovina, mírný svah, příkrý svah)

h) materiál zázemí břehu (navážka – písek, štěrk, hlína, kamenná dlažba, betonová dlažba, asfaltový povrch – co převládá; přírodní materiál – hlína, písek, štěrk – v tomto prostoru vyjmenovat všechny typy materiálu v pořadí od břehu do vnitrozemí)

i) využití území zázemí břehu od jeho horní hrany nad vodou cca 5-20 m od vody (louka, les, nezpevněná cesta, zpevněná cesta, dlážděná cesta – kamenem, betonem, asfaltem, mokřad, zástavba – obytná, rekreační, technická – fotovoltaika, garáž,...; servisní – obchod, pokladna, přístaviště, vodní plocha a další – v tomto prostoru vyjmenovat všechny formy využití ploch v pořadí od břehu do vnitrozemí)

Zaznamenávané údaje z internetu:

j) charakter geologického podloží (podle www.geology.cz – základní geologická mapa 1:50 000) – pokud byla v terénu identifikována navážka, informaci ponechat, tato moderní navážka je navržena nad dříve evidované geologické prostředí

k) půdní povrch (půdní typ podle www.geology.cz – základní půdní mapa 1:50 000, zaznamenat údaj z dané mapy)

Studenti si vyberou např. úsek 28J, ten při práci v terénu budou od výchozího místa práce dělit na homogenní lokální úseky (podle údajů a) až i). Tyto lokální úseky budou značit např. 28J/1, 28J/2. Každý homogenní lokální úsek bude popsán údaji a) až i) v tabulce ve wordu a v excelu (tam kvůli snadnému převodu do atributové tabulky GIS). Používejte termín uvedené v ad a) až ad i), nové termíny vytvářejte minimálně, jen pokud narazíte na zatím neevidovaný objekt.

Tabulka č. ??: Vlastnosti pobřežního pásu v úseku 28J

28J	a	b	c	d	e	f	g	h	i
28J/1									
28J/2									
28J/3									
28J/n									

Polohu celého úseku 28J a jednotlivých lokálních úseků 28J/1 až 28J/n zakreslí do dostatečně velké barevné zvětšeniny ortofota, aby bylo možné každý lokální úsek zadat do GISu.

Tabulku za celý úsek (s příslušnými lokálními úseky) pak dvojice studentů předá studentovi, zpracovávajícímu data v GIS. Úspěšné předání tabulka a **ortofota** s přesným zákresem celého úseku a jeho rozdělení do lokálních úseků si nechá dvojice od studenta GISaře **potvrdit**.

Nejhojněji se vyskytující lokální úsek v rámci celého úseku např. 28J dvojice dokumentuje **kresbou příčného profilu**. Za celou oblast Novomlýnských nádrží se takových profilů musí sejít minimálně 34.

Každá dvojice pořizuje mimo fotografií lokálních úseků pobřeží také svoje osobní fotografie jednotlivě nebo oba studenti spolu na začátku i konci obou velkých úseků J a S tak, aby bylo zřejmé, odkud fotografie pocházejí (vybrat vhodné a jedinečné pozadí za osobami). Nestačí fotka jednoho studenta z dvojice. Na oněch 4 koncích dvou úseků musí být k vidění oba členové dvojice). Výjimkou jsou úseky řešené pouze jedním studentem (studentkou). V takovém případě stačí po jedné fotce jednotlivce na 4 zmiňovaných bodech.

K zpracovávanému úseku např. 28J dvojice sestaví 1 stranu A4 popisu nejzajímavějších objektů a jevů (velikost písma 12, řádkování 1,5).

Kompletní odevzdávaná dokumentace za úsek např. 28J sestává z:

1. Textového popisu na 1x A4
2. Fotografických příloh dokumentujících zajímavosti úseku (např. podle a) až i)), přítomnost mapujících studentů na začátku a konci daného úseku
3. Tabulky za úsek s řádky popisujícími položky a) až k) za každý lokální úsek (word a excel)
4. Barevné zvětšeniny ortofota se zákresem úseku např. 28J s jeho rozdělením do lokálních úseků

Položky 1 až 4 se odevzdávají k poslednímu dni praxe vedoucímu praxe (24.5.2021), položky 3 a 4 GISaři (23.5.2021) ke zpracování do jednotné mapy a geodatabáze v předposlední den praxe. **Včasné, úplné a kvalitní odevzdání elaborátu za každý úsek je podmínkou udělení zápočtu za terénní praxi.**

Veškerá dokumentace musí být časově homogenní, to znamená, že musí být zhotovena v období konání terénní praxe, max. 2 dny před jejím oficiálním zahájením. To znamená, že studenti mohou zpracovávat své vybrané úseky již od 19.5.2021.

Upozornění

Studenti jsou povinni dodržovat veškerá bezpečnostní opatření předepsaná katedrou geografie PdF MU pro terénní praxe. Studenti mají za povinnost se s těmito opatření předem seznámit.

Připravil: J. Kolečka

mobil 608762319, během práce v terénu se budu pohybovat v zájmovém území, byť nikoliv po celou dobu, je možné se obracet ke konzultaci